

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Corollaria ex dictis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Et intelligibilis: nam in aliis rebus principium formale quo non transit in naturam principii quod, seu non identificatur cum eo, sed manet omnino ab illo distinctum, ita ut ex utroque unum tertium non resultet: at verò in ordine intelligibili intellectus transit in speciem seu objectum intelligibile; quia intellectus fit ipsa res intellecta, in esse intentionali; & idè dato quòd intellectus suo modo influat ut quod, adhuc species seu objectum non subordinabitur illi, quia intellectus est intelligibiliter ipsa species seu objectum, & nihil subordinatur sibi ipsi.

25. Obijcies ultimò contra secundam conclusionem. Substantia Angeli non solum est intelligibilis in actu, sed etiam actu est intellecta ab intellectu angelico; ille enim est semper in actu secundo respectu cognitionis sui, ut infra dicemus: Ergo habet sufficientem actualitatem ut gerat vires non solum speciei impressæ, sed etiam expressæ in cognitione sui.

26. Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam. Licet enim substantia Angeli sit semper actu intellecta ab Angelo, hoc tamen convenit ei per accidens, & non essentialiter; aliàs esset solum intelligere, & actus purus in ordine intellectuali, ut supra ostendimus: ut autem haberet rationem verbi seu speciei expressæ, deberet esse essentialiter intellecta; quia de essentia verbi est actu intelligi, seu actualem intellectio- nem terminare.

S. III.

Corollaria ex dictis.

27. **E**X dictis colliges primò, quòd sicut Angeli cognoscunt suam substantiam, per eandem ipsam substantiam tanquam per speciem, ita & per eandem cognoscunt omnes suas proprietates. Ratio est, quia sicut ipsa substantia est forma intelligibilis, seipsam representans intellectui, ita est forma intelligibilis illi representans ea quæ continent, & quorum est radix & origo: Sed substantia Angeli suas proprietates continet, & est illarum radix & origo: Ergo est forma intelligibilis representans intellectui Angeli suas proprietates.

Ad do quod, quidquid representat unum quidditivè & comprehensivè, representat etiam omnia quæ cum eo connectuntur: Sed essentia Angeli representat seipsam proprio intellectui quidditivè & comprehensivè, & cum suis proprietatibus connectitur: Ergo etiam illi omnes suas proprietates representat.

28. Colliges secundo, quòd licet supponeremus Angelum habere cognitionem abstractivam sui, intelligendo suam substantiam, solum quantum ad prædicata essentialia, & non quantum ad subsistentiam & existentiam, ut vult Scotus, ejus tamen substantia haberet rationem speciei intelligibilis, respectu talis cognitionis.

Probatur, quia etiam hac factâ suppositione Substantia Angeli esset actu intelligibilis, proportionata proprio intellectui, eique intimè unita; quæ sunt conditiones necessariæ & sufficientes ut aliquod objectum habeat rationem speciei intelligibilis, ut supra vidimus: unde in tali casu Angelus proprii substantiæ tanquam speciei inadæquatè uteretur, ad cognoscenda nimirum sua solum prædicata essentialia, non attingendo suam subsistentiam & existentiam.

A Colliges tertio, animam rationalem non posse in statu informationis seipsam per seipsam intelligere, sed intelligere aliquam speciem accidentalem sui cognitione: cum enim sit forma corporis, non est actu sed potentia tantum intelligibilis in statu informationis. Quando verò fuerit separata a corpore, tunc intelliget seipsam per suam substantiam tanquam per speciem quia tunc intelliget modo angelico, nec indiget speciebus acceptis à rebus sensibilibus, aut conversione ad phantasmata.

Colliges quartò, unum Angelum non posse cognoscere alios per suam substantiam tanquam per speciem. Ratio hujus est, quia species est perfecta, & formalis similitudo objecti: substantia autem unius Angeli non perfecte assimilatur substantiæ alterius, imò est diversæ naturæ & speciei ab illa, ut supra ostendimus: Ergo non potest esse species representativa illius. Ita S. Thomas quaest. 9. de verit. artic. 7. ubi sic discurre: *Cum omnis cognitio sit per assimilationem, Angelus per essentiam non potest plus de alio habere cognoscere, quam hoc in quo essentia est similitudo: autem Angelus alteri non assimilatur nisi in natura communi; & sic sequeretur quòd unus alium non cognosceret cognitione completa.*

Confirmatur: Ut aliquis habeat rationem medii ducentis in perfectam cognitionem alterius, debet illud continere vel formaliter vel eminenter: Sed substantia unius Angeli neutro modo alterius substantiam continet, ut patet ex supra dictis: non enim continet illam formaliter, cum illam superet, vel superetur ab illa in perfectione essentiali; nec etiam eminenter, cum eminentiis continentiis rerum secundum proprias differentias, soli Deo, qui est causa totius entis in tota sua latitudine, competere possit: Ergo substantia unius Angeli non potest habere rationem speciei vel medii ducentis in perfectam cognitionem alterius. Hinc.

Colliges quintò, unum Angelum non posse cognoscere alterum per substantiam ipsius Angeli cogniti: tum propter rationem jam assignatam, tum etiam propter aliam, quæ sic breviter debet citari. De ratione speciei impressæ est ut unum cum potentia cognoscitiva: Sed substantia unius Angeli non potest uniri cum intellectu alterius: Ergo nec esse speciei representativa illius. Major patet ex supra dictis, Minor etiam facile suadet. Nam vel unio illa esset per identitatem, vel per naturalem colligationem (quomodo proprietates uniantur essentia) vel per veram inhaerentiam, vel per illapsum? Atqui nullo ex his modis potest substantia unius Angeli uniri intellectui alterius: Ergo nullo modo. Major sufficientem continet inductionem, Minor breviter probatur. Non enim potest unio illa fieri per identitatem, cum unus Angelus sit distinctus ab alio: nec per naturalem colligationem, cum unum non sit proprietas alterius, & unus possit existere, altero non existente: nec etiam per inhaerentiam, quia substantia non potest inhaerere: nec denique per illapsum, ut disputatione quarta ostendimus; quia talis illapsus requirit plenum & perfectum dominium unius Angeli (quod tamen non habet) ad immutandum & movendum intellectum alterius: unde hæc prærogativa summo & circumscripto spiritui reservatur, ut ait Divus Bernardus serm. 5. in Cantica: Ergo &c. Cognoscit itaque unus Angelus alterum, non per alterius substantiam, sed per

speciem eius in intellectu suo existentem, ut ait D. Thomas hic art. 2. ad 3. Et in corpore ejusdem articuli dicit quod unicuique spiritualium creaturarum à verbo Dei impressa sunt omnes rationes rerum omnium, tam corporalium, quam spiritalium.

Colliges sextò, Angelum cognoscere Deum per suam substantiam, tanquam per speciem. Ita D. Thomas hic articulo 3. ubi ait aliquid posse cognosci tripliciter: Vno modo per presentiam sue essentia in cognoscente; sicut si lux videtur in oculo.... Alio modo per presentiam suam similitudinis in potentia cognoscitiva; sicut lapsus videtur ab oculo, per hoc quod eius similitudo resultat in oculo. Tertio modo, per hoc quod similitudo rei cognoscite non accipitur immediate ab ipsa re cognita, sed à re aliqua in qua resultat; sicut videmus hominem in speculo. Postea subdit: Cognitio autem quod angelus per sua naturalia cognoscit Deum, media est inter has duas, & simulatur illi cognitioni quod videtur res per speciem ab ea acceptam. Quia enim imago Dei est in ipsa natura Angeli impressa, per suam essentiam Angelus Deum cognoscit, in quantum est similitudo Dei. Quibus verbis corollarium istud & docuit, & probavit. Nam si essentia Angeli habet rationem speciei & principii quo, respectu cognitionis sui, etiam debet esse species & forma respectu cognitionis eorum quorum est similitudo; eadem enim specie quâ videtur imago, videtur etiam res per eam representata: Atque substantia Angeli est imago & similitudo Dei: juxta illud Ezechiel. 28. Tu signaculum similitudinis. Ergo hoc ipso quod haberet rationem speciei respectu cognitionis sui, debet etiam habere rationem speciei respectu cognitionis naturalis Dei. Veruntamen quia Deus non est objectum primò sed secundariò tantum per essentiam Angeli representatum (nam essentia Angeli non habet rationem speciei, seipsam per se primò representat) subdit Divus Thomas: quod magis ipsa cognitio tenet se cum speculari, quia & ipsa natura Angelica est quoddam speculum divinam similitudinem representans. Quibus verbis declarat, quod licet substantia Angeli habeat rationem speciei intelligibilis & medii quo, in ordine ad cognitionem naturalem Dei, magis tamen se habet ut objectum prius cognitum, quod medii in quo, seu medium quod appellatur. Unde eodem modo cum proportione debemus de essentia Angeli respectu cognitionis naturalis Dei philosophari, quo de essentia divina respectu cognitionis creaturarum: sicut enim essentia divina est medium quo & in quo Deus cognoscit creaturas, quia non representat illas nisi secundariò, & mediante sui representatione; ita & essentia Angeli habet rationem medii quo & in quo, in ordine ad cognitionem naturalem Dei.

Dices primò: Essentia unius Angeli habet maiorem similitudinem cum essentia alterius Angeli, quam cum essentia Dei, utpote cum non conveniat cum Deo nisi analogicè, cum alio verbo Angelo univoce; & tamen non potest habere rationem speciei intelligibilis ad cognoscendum alium Angelum, ut præcedenti corollario vidimus: Ergo multò minus ad cognoscendum Deum.

Sed negatur consequentia, & paritas. Ratio disparitatis est, quia essentia unius Angeli non est effectus alterius Angeli, bene autem ipsius Dei; secundum quam rationem habet ipsum repræ-

A sentare, utpote imago & similitudo illius, ut antea declaravimus.

Dices rursus: Si Angeli per suam essentiam tanquam per formam intelligibilem, naturaliter Deum cognoscerent, sequeretur naturalem illam singulorum cognitionem quam habent de Deo, esse, sicut eorum essentiam, diversæ speciei: Sed hoc non debet admitti: Ergo nec illud. Sequela Majoris constat: Cognitio enim quam habet Angelus de aliquo objecto, desumit suam unitatem à specie per quam illud intelligit: Ergo cum essentia cujuscumque Angeli specie differat ab essentia alterius, si illa habeat rationem speciei respectu cognitionis naturalis quam quilibet habet de Deo, evidens est cognitionem naturalem de Deo esse diversæ speciei in quolibet Angelo. Minor verò probatur: Cognitio beatificans Angelos beatitudine naturali, debet esse ejusdem speciei in omnibus: Sed cognitio naturalis quam habent de Deo est talis: Ergo non debet distingui specie in ipsis. Minor est certa, Major verò probatur primò, Quia beatitudo supernaturalis est ejusdem speciei in omnibus Angelis: Ergo & naturalis. Secundo, Quia cognitio de Deo, naturaliter beatificans Angelos, terminatur in quolibet ad idem objectum formale, scilicet ad Deum ut autorem & finem naturæ. Tertio, Quia fit medio habitu sapientiæ naturalis, qui est ejusdem speciei in omnibus, sicut sapientiæ supernaturalis.

Respondeo concessâ Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem, nego Majorem; & ad ejus primam probationem, nego consequentiam & paritatem. Ratio disparitatis est, quia beatitudo supernaturalis Angelorum habet in omnibus idem objectum formale primarium, scilicet Deum ut autorem & finem supernaturalis: beatitudo autem naturalis eorumdem, si consistat in cognitione Dei, non habet idem objectum primarium in omnibus, sed diversum, nempe propriam uniuscujusque essentiam, ad quam primariò terminatur, & secundariò tantum ad Deum. Per quod patet ad secundam probationem ejusdem Majoris: cognitio siquidem illa naturaliter Angeli beatificativa non terminatur nisi secundariò ad Deum, subindeque non ab ipso, sed ab essentia Angeli, quam per se primò respicit, specificatur. Adde quod cognitio illa naturalis quam habet Angelus de Deo, mediante suâ essentia tanquam specie, non oritur in singulis ab eodem, sed à diverso medio, nempe à propria uniuscujusque essentia, ex quo fit quod habeat modum actualitatis & immaterialitatis diversum. Ad ultimam probationem, nego quod habitus sapientiæ naturalis sit ejusdem speciei in omnibus Angelis: dato enim quod habitus naturales in Angelis reperiuntur distinguantur ab eorum intellectu, debent specie inter se distingui, sicut essentia & intellectus in quibus sunt.

ARTICULUS II.

Verum Angeli inferiores comprehendant superiores?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

Suppono primò, comprehensionem in rebus spiritualibus dici per analogiam ad eam quæ in rebus corporeis reperitur. In rebus autem ma-